TAMARA ĆAPETA
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2024. március 21. [1]

C-778/21. P. és C-798/21. P. sz. egyesített ügyek

Európai Bizottság
kontra
Front populaire pour la libération de la saguia el-hamra et du rio de oro (Front Polisario),
az Európai Unió Tanácsa (C-778/21 P),
valamint
az Európai Unió Tanácsa
kontra

Front populaire pour la libération de la saguia el-hamra et du rio de oro (Front Polisario) (C-798/21 P)

„Fellebbezés – EU-Marokkó társulási megállapodás – Fenntartható halászati partnerségi megállapodás – Hatály – A 2018. február 27-i Western Sahara Campaign UK ítélet (C-266/16, EU:C:2018:118) – Nyugat-Szahara népének »beleegyezése« – A szerződések relatív hatályának elve – Önrendelkezési jog”

I. Bevezetés

1. Köthet-e az Európai Unió a Marokkói Királysággal olyan halászati partnerségi megállapodást, amely a Nyugat-Szahara területével szomszédos vizekre is kiterjed? Ha igen, milyen kötelezettségei vannak az Európai Uniónak e terület népével szemben?

2. E kérdések a 2021. szeptember 29-i Front Polisario kontra Tanács ítélet (T-344/19 és T-356/19, EU:T:2021:640) [2] ellen benyújtott fellebbezésekkel összefüggésben merülnek fel, amely ítéletben a Törvényszék megállapította, hogy az Európai Unió nem tartotta tiszteletben azon nemzetközi szokásjogi szabályokat, amelyek a Bíróság által a Tanács kontra Front Polisario ítéletében és a Western Sahara Campaign UK ítéletében [3] adott értelmezés szerint kötelezőek az Európai Unióra

1 Eredeti nyelv: angol.

2 2021. szeptember 29-i Front Polisario kontra Tanács ítélet (T-344/16 és T-356/19, EU:T:2019:640) (a továbbiakban: megtámadott ítélet).

3 Azaz a 2016. december 21-i Tanács kontra Front Polisario ítéletben (C-104/16 P, EU:C:2016:973) (a továbbiakban: Tanács kontra Front Polisario ítélet) és a 2018. február 27-i Western Sahara Campaign UK ítéletben (C-266/16, EU:C:2018:118) (a továbbiakban: Western Sahara Campaign UK ítélet).

nézve. Ennek megfelelően a Törvényszék megsemmisítette [4] az (EU) 2019/441 határozatot, [5] amely jóváhagyta a fenntartható halászati partnerségi megállapodásnak, [6] a végrehajtási jegyzőkönyvének [7] és a levélváltásnak [8] a megkötését. A Tanács és a Bizottság most fellebbezést nyújt be ezen ítélettel szemben a Bírósághoz.

3. A jelen fellebbezéseket azokkal a párhuzamos fellebbezésekkel összefüggésben kell vizsgálni, amelyekkel a társulási megállapodás [9] arra irányuló módosításáról szóló tanácsi határozat érvényességét vitatták, hogy a vámkedvezmények kiterjedjenek a Nyugat-Szahara területéről származó árukra, valamint azzal az előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel összefüggésben, amellyel a Nyugat-Szahara területéről származó termékek származási országának megfelelő feltüntetésére vonatkozóan kérnek iránymutatást. Mindezen ügyekben a mai napon ismertetem az indítványomat. [10]

4. Amint azt a Bizottság és Tanács kontra Front Polisario ügyre vonatkozó, a mai napon ismertetett párhuzamos indítványomban is kifejtem, Nyugat-Szahara népének az önrendelkezésért folytatott folyamatos küzdelme az ENSZ által vezetett politikai folyamat egyértelmű kudarcát jelenti, ami miatt mindenképpen gyakorlati megoldások szükségesek.

II. Az eljárás háttere

A. A nyugat-szaharai kérdés rövid története

5. A Bizottság és Tanács kontra Front Polisario ügyre vonatkozó párhuzamos indítványom 8–28. pontjában részletesebben kifejtem a nyugat-szaharai kérdés történelmi hátterét, valamint azokat a nehézségeket, amelyekkel e terület népe az önrendelkezési jogának gyakorlása során szembesült.

6. A jelen eljárás szempontjából a következőket kell megismételni, illetve hozzátenni.

7. Nyugat-Szaharát a 19. században a Spanyol Királyság gyarmatosította.

8. A dekolonizációs folyamattal összefüggésben 1963-ban az Egyesült Nemzetek Szervezete ezt a területet felvette az önkormányzattal nem rendelkező területek listájára. [11]

4 Lásd a megtámadott ítélet 364. és 365. pontját.

5 Az Európai Unió és a Marokkói Királyság közötti fenntartható halászati partnerségi megállapodásnak, végrehajtási jegyzőkönyvének és a megállapodást kísérő levélváltásnak a megkötéséről szóló (EU) 2019/441 határozat (HL 2019. L 77., 4. o.) (a továbbiakban: vitatott határozat).

6 Az Európai Unió és a Marokkói Királyság közötti fenntartható halászati partnerségi megállapodás (HL 2019. L 77., 8. o.) (a továbbiakban: fenntartható halászati partnerségi megállapodás).

7 Az Európai Unió és a Marokkói Királyság közötti fenntartható halászati partnerségi megállapodás végrehajtásáról szóló jegyzőkönyv (HL 2019. L 77., 18. o.) (a továbbiakban: végrehajtási jegyzőkönyv).

8 Az Európai Unió és a Marokkói Királyság közötti fenntartható halászati partnerségi megállapodást kísérő levélváltás az Európai Unió és Marokkói Királyság között (HL 2019. L 77., 53. o.) (a továbbiakban: levélváltás).

9 Az egyrészről az Európai Közösségek és azok tagállamai, másrészről a Marokkói Királyság közötti társulás létrehozásáról szóló euromediterrán megállapodás (HL 2000. L 70., 2. o.).

10 Lásd: a C-779/21 P. és C-799/21 P., Bizottság és Tanács kontra Front Polisario egyesített ügyekre (a továbbiakban: Bizottság és Tanács kontra Front Polisario ügy) és a C-399/22. sz., Confédération paysanne (Nyugat-Szaharából származó dinnye és paradicsom) ügyre vonatkozó 2024. március 21-i indítványom.

11 Egyesült Nemzetek Szervezete, Az önkormányzattal nem rendelkező területekre vonatkozó információkkal foglalkozó bizottság jelentése, 14. kiegészítés (A/5514) (1963), III. melléklet, „Az Alapokmány XI. fejezete szerinti, földrajzi régiók alapján besorolt, önkormányzattal nem rendelkező területek listája 1962. december 31-én”.

9. 1966-ban az ENSZ Közgyűlése megerősítette Nyugat-Szahara népének önrendelkezési jogát, és arra kérte Spanyolországot, hogy tegye lehetővé és szervezze meg e jog gyakorlását,[12] Spanyolország pedig úgy döntött, hogy ezt népszavazás útján teszi meg. Erre a népszavazásra soha nem került sor.

10. 1969-ben az ENSZ Közgyűlése elfogadta a 2554. (XXIV) sz. határozatot.[13] E határozat „megerősíti a függő területek népeinek az önrendelkezéshez, a függetlenséghez és területeik természeti erőforrásaihoz való elidegeníthetetlen jogát, valamint a Közgyűlés 1514. (XV) sz. határozatának nyolcadik preambulumbekezdése fényében a természeti erőforrásokkal a saját érdeküknek megfelelően való rendelkezéshez való jogukat", és „kéri az igazgatásért felelős hatalmakat és az érintett államokat, amelyek vállalatai és állampolgárai ilyen tevékenységet folytatnak, hogy haladéktalanul tegyenek intézkedéseket minden olyan gyakorlat megszüntetésére, amely a gyarmati uralom alatt álló területeket és népeket kizsákmányolja".

11. Nyugat-Szahara önkormányzattal nem rendelkező területének jogállását és népének önrendelkezési jogát a Nemzetközi Bíróság a Nyugat-Szaharára vonatkozó tanácsadó véleményében megerősítette.[14]

12. A Marokkói Királyság Nyugat-Szahara területét – az azzal szomszédos vizeket is beleértve a saját szuverén területe részének tekinti.

13. 1975-ben Spanyolország, a Marokkói Királyság és a Mauritániai Iszlám Köztársaság aláírta a Nyugat-Szaharáról szóló elvi nyilatkozatot (más néven madridi megállapodás),[15] amellyel Nyugat-Szahara területét felosztották az utóbbi két állam között.[16] Nem sokkal később, 1976 januárjában a marokkói hadsereg belépett Nyugat-Szahara területére.

14. H. Kissinger külügyminiszter 1975-ös amerikai diplomáciai távirata szerint a madridi megállapodással kapcsolatos tárgyalások részeként, az e területről való kivonulásért cserébe Spanyolországnak „a nyugat-szaharai vizeken halászati jogokat és a foszfátbányákban 35 százalékos spanyol részesedést biztosítottak".[17]

12 Az ENSZ Közgyűlésének az ifni és a spanyol szaharai kérdésről szóló, 1966. december 20-i 2229. (XXI) sz. határozata.

13 Az ENSZ Közgyűlésének 1969. december 12-i 2554. (XXIV) sz. határozata, amely „A külföldi gazdasági és egyéb érdekeket szolgáló, a gyarmati országoknak és népeknek nyújtandó függetlenségről szóló nyilatkozatnak Dél-Rodéziában, Namíbiában és portugál uralom alatt álló más területeken, valamint gyarmati uralom alatt álló valamennyi további területen való alkalmazását akadályozó tevékenységek, valamint a gyarmatosítás, apartheid és faji megkülönböztetés megszüntetésére irányuló erőfeszítések Dél-Afrikában" címet viseli.

14 A Nyugat-Szaharára vonatkozó tanácsadó vélemény (CIJ Recueil 1975, 12. o.).

15 Lásd: *Recueil des Traités des Nations Unies*, 988. kötet, 259. o.

16 A madridi megállapodás jogi ereje vitatott; lásd például: Simon, S. „Western Sahara", in Walter, C., von Ungern-Sternberg, A. és Abushov, K (szerk.), *Self-determination and secession in international law*, Oxford University Press, Oxford, 2014., 260. o. (amely műben a szerző kétségbe vonja, hogy a madridi megállapodás az ENSZ titkárságán szerződésként való nyilvántartásba vétele ellenére kifejezetten átruházhat-e szuverenitást, „mivel Spanyolországnak nem volt joga olyan területről rendelkezni, amely a terület népéhez tartozott"). Lásd még: Wathelet főtanácsnok Western Sahara Campaign ügyre vonatkozó indítványa (C-266/16, EU:C:2018:1, 161. és 162. pont) (Wathelet főtanácsnok kifejti, hogy az ENSZ Közgyűlése szintjén a madridi megállapodásból levonandó következtetésekkel kapcsolatos konszenzus hiánya két eltérő tartalmú határozat elfogadását eredményezte, az egyik egyáltalán nem hivatkozik e megállapodásra, és továbbra is Spanyolországot tekinti „az igazgatásért felelős hatalomnak", a másik pedig nem az igazgatásért felelős hatalomra hivatkozik, hanem „ideiglenes igazgatásra").

17 Lásd H. Kissinger külügyminiszter 1975. november 21-i 1975STATE276309 táviratát az Amerikai Egyesült Államok Egyesült Nemzetek melletti Állandó Képviselete számára, amelyet Wathelet főtanácsnok a Western Sahara Campaign ügyre vonatkozó indítványban (C-266/16, EU:C:2018:1, 121. lábjegyzet) idéz. Wathelet főtanácsnok az indítványában kifejti továbbá, hogy „a spanyol, marokkói és mauritániai küldöttségek megállapodtak a Nyugat-Szaharával szomszédos vizeken 800 spanyol hajó halászati jogának 20 éves időtartamra való elismerésében, ugyanolyan feltételek mellett, mint amelyek 1975. november 14-én álltak fenn". Uo., 118. lábjegyzet.

15. 1976. február 26-án Spanyolország arról tájékoztatta az ENSZ főtitkárát, hogy Nyugat-Szahara területéről kivonult, és lemondott az ENSZ Alapokmány 73. cikke értelmében vett igazgatásért felelős hatalom minőségéről. [18]

16. 1985-ben az Európai Gazdasági Közösség kötelezettséget vállalt arra, hogy a Spanyolország és Portugália által a Marokkói Királysággal kötött, még fennálló halászati megállapodásokért átvállalja a felelősséget azt követően, hogy Spanyolország és Portugália csatlakozott az (akkori) Közösséghez. [19]

17. 1988-ban, 1992-ben és 2006-ban az Európai (Gazdasági) Közösség saját halászati ágazati megállapodásokat kötött a Marokkói Királysággal. [20]

18. E megállapodások területi hatálya „Marokkó területé[re], a joghatósága alá tartozó vizek[re]" terjedt ki, [21] anélkül, hogy konkrétan tisztázta volna az érintett tengeri területek határait.

19. Mindezen megállapodásoknak kulcsfontosságú elemét képezte a Marokkói Királyság részére fizetett pénzügyi hozzájárulás, amelyet ezen utóbbi részben annak fejében kapott, hogy a hatóságai engedélyeket adtak ki az uniós halászhajók számára. [22]

20. Ezen túlmenően négyéves időtartamra szóló és e megállapodások szerves részét képező külön jegyzőkönyvek rögzítették az uniós halászhajók számára biztosított halászati lehetőségeket, azok időtartamát és alkalmazási feltételeit. [23]

21. A halászati lehetőségek és pénzügyi hozzájárulások megállapításáról szóló legutóbbi, 2006. évi halászati megállapodáshoz csatolt jegyzőkönyv (azaz a 2013. évi végrehajtási jegyzőkönyv) [24] 2018. július 14-én hatályát vesztette. [25]

[18] Ez a rendelkezés az ENSZ Alapokmány XI. fejezetének részét képezi, amely az önkormányzattal nem rendelkező területekkel foglalkozik. E rendelkezés előírja, hogy az ENSZ azon tagjai, „amelyek olyan területek igazgatásáért vállalták vagy készek vállalni a felelősséget, amely területek népei az önkormányzat teljes mértékét még nem érték el", többek között „[fejlesszék ki e népek] önkormányzati képességét, vegyék tekintetbe a szóban forgó népek politikai törekvéseit és támogassák őket szabad politikai intézményeik fokozatos kifejlesztésében".

[19] Az Európai Gazdasági Közösség és a Marokkói Királyság között levélváltás formájában létrejött, 1987. augusztus 1-jétől december 31-ig ideiglenesen alkalmazandó halászati megállapodás megkötéséről szóló, 1987. augusztus 13-i 87/442/EGK tanácsi határozat (HL 1987. L 232., 18. o.), az Európai Gazdasági Közösség és a Marokkói Királyság közötti halászati megállapodásokról szóló, levélváltás formájában létrejött, 1987. augusztus 1-jétől december 31-ig ideiglenesen alkalmazandó megállapodás (HL 1987. L 232., 19. o.) (amely szerint Spanyolország és Portugália csatlakozására tekintettel, valamint a Marokkó-EGK halászati megállapodás megkötéséig „Marokkó javasolja a Közösségnek, hogy az 1983. augusztus 1-jei Marokkó-Spanyolország halászati megállapodás keretében biztosított halászati lehetőségeket 1987. december végéig hosszabbítsák meg"). Lásd még a Spanyol Királyság és a Portugál Köztársaság csatlakozásának feltételeiről és a szerződések kiigazításáról szóló okmány (HL 1985. L 302., 23. o.) 354. és 355. cikkét.

[20] Lásd: az Európai Gazdasági Közösség és a Marokkói Királyság között létrejött, a tengeri halászati kapcsolatokról szóló megállapodás (HL 1988. L 99, 49. o.) (a továbbiakban: 1988. évi megállapodás); az Európai Gazdasági Közösség és a Marokkói Királyság között létrejött, a tengeri halászati kapcsolatokról szóló megállapodás (HL 1992. L 407., 3. o.) (a továbbiakban: 1992. évi megállapodás), valamint az Európai Közösség és a Marokkói Királyság közötti halászati partnerségi megállapodás (HL 2006. L 141., 4. o.) (a továbbiakban: 2006. évi halászati megállapodás).

[21] Lásd az 1988. évi megállapodás 1. cikkét; az 1992. évi megállapodás 1. cikkét és a 2006. évi halászati megállapodás 11. cikkét.

[22] Lásd az 1988. évi megállapodás 2. cikkének (2) bekezdését és 6. cikkét, az 1992. évi megállapodás 2. cikkének (2) bekezdését és 7. cikkét, valamint a 2006. évi halászati megállapodás 6. és 7. cikkét.

[23] Az 1988. évi megállapodás 5. és 7. cikke, valamint a Marokkó által biztosított halászati lehetőségeknek és a Közösség által nyújtott ellentételezést az 1988. március 1. és 1992. február 29. közötti időszakra való megállapításáról szóló 1. sz. jegyzőkönyv (HL 1988. L 99, 61. o.); az 1992. évi megállapodás 7. és 9. cikke, valamint a halászati lehetőségek, valamint a Közösség által nyújtott pénzügyi ellentételezés és pénzügyi hozzájárulás megállapításáról szóló jegyzőkönyv (HL 1992. L 407., 15. o.); a 2006. évi megállapodás 5–7. cikke, valamint az Európai Közösség és a Marokkói Királyság között létrejött halászati partnerségi megállapodásban előírt halászati lehetőségek és pénzügyi hozzájárulás megállapításáról szóló jegyzőkönyv (HL 2006. L 141., 9. o.).

[24] Az Európai Unió és a Marokkói Királyság közötti halászati partnerségi megállapodással előírt halászati lehetőségek és pénzügyi hozzájárulás megállapításáról szóló, az Európai Unió és a Marokkói Királyság közötti jegyzőkönyv (HL 2013. L 328., 2. o.) (a továbbiakban: 2013. évi végrehajtási jegyzőkönyv).

[25] A vitatott határozat (2) preambulumbekezdése. Lásd még ebben a tekintetben a megtámadott ítélet 29. pontját.

22. A 2006. évi halászati megállapodásnak és a 2013. évi végrehajtási jegyzőkönyvnek a Nyugat-Szahara területével szomszédos vizekre való alkalmazhatóságát a Bíróság Western Sahara Campaign UK ítélete megszüntette.

B. A fenntartható halászati partnerségi megállapodás

1. Eljárási háttér

23. 2018-ban a Bíróság úgy határozott, hogy a 2006. évi halászati megállapodás nem terjed ki Nyugat-Szahara területére vagy a szomszédos vizekre, mivel a „Marokkói Királyság területe” és a „Marokkói Királyság felségterülete vagy joghatósága alá tartozó vizek” kifejezés nem vonatkozhat Nyugat-Szahara önkormányzattal nem rendelkező területére.[26] Hasonlóképpen, a 2013. évi végrehajtási jegyzőkönyv tekintetében a Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a „marokkói halászati övezet” nem foglalja magában a Nyugat-Szahara területével szomszédos vizeket.[27]

24. Ebben az értelemben a Bíróság e kifejezések értelmezését összehangolta a Tanács kontra Front Polisario ítélet tárgyát képező hasonló kifejezések értelmezésével. Ezen ítéletben a Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a „Marokkói Királyság területe” fogalom nem értelmezhető úgy, hogy az kiterjed Nyugat-Szahara területére.[28]

25. A Bíróság Western Sahara Campaign UK ítéletét követően a Tanács 2018. április 16-i határozatával[29] „felhatalmazta a Bizottságot, hogy tárgyalásokat kezdjen a Marokkói Királysággal a megállapodás módosításáról és a hozzá kapcsolódó új végrehajtási jegyzőkönyvről való megállapodás érdekében”.[30]

26. 2019. január 14-én az Európai Unió és a Marokkói Királyság aláírta a fenntartható halászati partnerségi megállapodást, valamint az e megállapodás részét képező végrehajtási jegyzőkönyvet és levélváltást.[31]

27. A levélváltás a vonatkozó részben megállapítja, hogy az Európai Unió és a Marokkói Királyság „[megerősíti], hogy támogatják az ENSZ-folyamatot és a főtitkár arra irányuló erőfeszítéseit, hogy az ügyben [az ENSZ Alapokmányban] foglalt elveknek és célkitűzéseknek megfelelően, valamint a Biztonsági Tanács határozatai alapján végleges politikai megoldás szülessen”.

28. A levélváltás azt is rögzíti, hogy a „halászati megállapodás megkötése nem sérti a Felek álláspontjait”, ami az Európai Unió esetében azt jelenti, hogy „a halászati megállapodásban szereplő, marokkói jogszabályokra és szabályozásokra történő hivatkozások nem befolyásolják az önkormányzattal nem rendelkező nyugat-szaharai terület – amelynek szomszédos vizei a halászati megállapodás 1. cikkének h) pontjában meghatározott halászati övezet részét képezik – jogállásával és az említett terület önrendelkezési jogával kapcsolatban kialakított uniós

[26] Lásd e tekintetben: Western Sahara Campaign UK ítélet, 62–64., 69. és 73. pont.

[27] Lásd: Western Sahara Campaign UK ítélet, 79. pont.

[28] Lásd: Western Sahara Campaign UK ítélet, 61. és 62. pont.

[29] Lásd: 9716/17. sz. tanácsi dokumentum, a Tanács ülésének eredménye (3544. tanácsi ülés, Versenyképességi [Belső Piaci, Ipari, Kutatási és Űrpolitikai]), 22. o.

[30] A vitatott határozat (6) preambulumbekezdése.

[31] Lásd a fenntartható halászati partnerségi megállapodás 16. cikkét.

álláspontot”, a Marokkói Királyság esetében pedig azzal jár, hogy „a szaharai térség a nemzeti terület szerves részét képezi, így a térség felett – az ország többi területéhez hasonlóan – a Marokkói Királyság teljes mértékben gyakorolja szuverén jogait”.

29. A Tanács a 2019. március 4-i vitatott határozatával az Európai Unió nevében jóváhagyta a fenntartható halászati partnerségi megállapodást, a végrehajtási jegyzőkönyvet és a levélváltást. E határozat (3), (5) és (7)–(11) preambulumbekezdésének szövege a következő:

„(3) A megállapodásnak és végrehajtási jegyzőkönyvének az érvényességével és értelmezésével kapcsolatos, az előzetes döntéshozatal iránti kérelemre válaszul a Bíróság a C-266/16. sz. ügyben hozott ítéletében megállapította, hogy sem a megállapodás, sem annak végrehajtási jegyzőkönyve nem vonatkozik a Nyugat-Szahara területével szomszédos vizekre.

[…]

(5) Az uniós flották számára lehetővé kell tenni, hogy folytathassák a megállapodás hatálybalépése óta végzett halászati tevékenységeiket, valamint hogy a megállapodás földrajzi hatályát úgy határozzák meg, hogy abba a Nyugat-Szahara területével szomszédos vizek is beletartozzanak abba. A halászati partnerség folytatása nélkülözhetetlen annak érdekében, hogy az uniós joggal és a nemzetközi joggal összhangban – ideértve az emberi jogokat is – e terület továbbra is részesüljön a megállapodás által nyújtott ágazati támogatásból, és az érintett személyek javát szolgálja.

[…]

(7) A halászati megállapodás célja, hogy lehetővé tegye az Unió és a Marokkói Királyság számára a szorosabb együttműködést a fenntartható halászati politika előmozdítása és a halászati megállapodásban meghatározott halászati övezet halászati erőforrásainak felelősségteljes kiaknázása terén, valamint hogy támogassa a Marokkói Királyságnak a halászati ágazat és a kék gazdaság fejlesztésére irányuló erőfeszítéseit. A megállapodás ezáltal hozzájárul az Európai Unióról szóló szerződés 21. cikke alapján kitűzött uniós célok megvalósításához.

(8) A Bizottság értékelte a halászati megállapodás fenntartható fejlődésre gyakorolt lehetséges hatásait, különös tekintettel az érintett személyek számára nyújtott előnyökre és az érintett területek természeti erőforrásainak kiaknázására.

(9) Az értékelés alapján a halászati megállapodásról az a vélemény alakult ki, hogy az várhatóan jelentős előnyökkel fog járni az érintett személyek számára, tekintettel az e személyek szempontjából kedvező, különösen a foglalkoztatás és a beruházások formájában jelentkező társadalmi-gazdasági hatásokra, valamint a megállapodásnak a halászati ágazat és a halfeldolgozó ágazat fejlődésére gyakorolt hatására.

[…]

(11) Tekintettel a Bíróság ítéletében kifejtett megfontolásokra, a Bizottság az Európai Külügyi Szolgálattal [(a továbbiakban: EKSZ)] együttműködve minden észszerű és megvalósítható intézkedést megtett a jelenlegi helyzetben ahhoz, hogy az érintett személyeket megfelelően bevonja a folyamatba annak érdekében, hogy megbizonyosodjon arról, hogy a Nyugat-Szahara népe hozzájárul a megállapodás tervezetéhez. A Nyugat-Szaharában és a Marokkó Királyságban széles körű konzultációk folytak, amelyek során a részt vevő

társadalmi-gazdasági és politikai szereplők egyértelműen támogatták a halászati megállapodás megkötését. A Polisario Front és bizonyos egyéb felek azonban nem voltak hajlandóak részt venni a konzultációs folyamatban.”

2. Hatály

30. A fenntartható halászati partnerségi megállapodás alkalmazási területét 14. cikke rögzíti. E rendelkezés szerint „[e]zt a megállapodást egyrészről azokon a területeken kell alkalmazni, amelyeken az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Unió működéséről szóló szerződés alkalmazandó, másrészről azokon a területeken, ahol a jelen megállapodás 6. cikkének (1) bekezdésében említett jogszabályok és szabályozások alkalmazandók”.

31. Ugyanezen megállapodás 6. cikkének (1) bekezdése viszont kifejti, hogy „a halászati övezetben tevékenykedő uniós hajóknak meg kell felelniük az adott területen folytatott halászati tevékenységekre irányadó marokkói jogszabályoknak és szabályozásoknak, kivéve, ha a jelen megállapodás másként rendelkezik”. [32]

32. A fenntartható halászati partnerségi megállapodás 1. cikkének h) pontja következőképpen határozza meg a „halászati övezetet”: „az Atlanti-óceán középső-keleti térségének az é. sz. 35° 47’ 18” és az é. sz. 20° 46’ 13” közötti szélességi körök között fekvő vizei, beleértve a Nyugat-Szaharával[[33]] szomszédos vizeket is, amelyek az állománygazdálkodási területek teljes egészére kiterjednek; ez a meghatározás nem érinti a halászati övezet mentén elterülő parti államok tengeri területeinek határairól szóló esetleges tárgyalásokat, és általában a harmadik országok jogait”.

33. A Törvényszék szerint a Nyugat-Szahara és a Marokkói Királyság közötti határ az é. sz. 27° 42’-nél húzódik (Stafford-földnyelv). [34]

34. Következésképpen „[a többek között a fenntartható halászati partnerségi megállapodás 1. cikkének h) pontjában] említett földrajzi koordináták magukban foglalják mind a Marokkói Királyság felségterülete vagy joghatósága alá tartozó vizeket, mind pedig a Nyugat-Szaharával szomszédos vizeket”. [35]

3. Pénzügyi ellentételezés

35. A fenntartható halászati partnerségi megállapodás keretében az Európai Unió hozzájárul ahhoz, hogy a Marokkói Királyság részére pénzügyi ellentételezést fizessen.

[32] A végrehajtási jegyzőkönyv 2. cikke kapcsolódik ehhez a hatályhoz annak előírásával, hogy „[e] jegyzőkönyv célja a halászati megállapodás rendelkezéseinek végrehajtása, különös tekintettel az uniós hajók által a halászati megállapodás 1. cikkének h) pontjában meghatározott halászati övezethez való hozzáférés feltételeire, valamint a fenntartható halászati [partnerségi megállapodás] végrehajtási rendelkezéseire”.

[33] Az 1. lábjegyzet a következőképpen szól: „A marokkói álláspont szerinti szaharai térség”.

[34] A megtámadott ítélet 212. pontja.

[35] A megtámadott ítélet 111. pontja.

36. Úgy tűnik, hogy e hozzájárulások összértéke a végrehajtási jegyzőkönyv érvényességi ideje alatt,[36] azaz 2019. július 18-tól 2023. július 17-ig 208 700 000 euró.[37]

37. E hozzájárulás a következőket foglalja magában: „(a) az Unió által az uniós hajóknak a halászati övezethez való hozzáféréséért nyújtott pénzügyi ellentételezés; (b) az uniós hajók tulajdonosai által fizetett díjak; (c) az Unió által a fenntartható halászati politika és az óceánpolitikai irányítás végrehajtásához nyújtott, éves és többéves programozás tárgyát képező ágazati támogatás”.[38]

38. A Marokkói Királyság a maga részéről a pénzügyi hozzájárulás és a hajótulajdonosi díjak tekintetében „a társadalmi-gazdasági előnyök méltányos földrajzi és társadalmi eloszlásár[a törekszik], ami által biztosítható, hogy az érintett lakosság […] részesüljön ezekből az előnyökből”.[39]

39. Úgy tűnik, hogy az Európai Uniótól kapott ágazati támogatásra nem vonatkozik ez az elosztási kötelezettség, azonban az „a halászati ágazat fejlesztését célzó nemzeti stratégia keretében hozzájárul az ágazati politika előmozdításához és végrehajtásához”.[40]

40. E célból a Marokkói Királyságnak a fenntartható halászati partnerségi megállapodással létrehozott,[41] a Marokkói Királyság és az Európai Unió képviselőiből álló vegyes bizottság előtt[42] „[ismertetnie kell az ezen összegek] földrajzi és társadalmi […] eloszlását lehetővé tévő módszert és az odaítélt összegek elosztási kulcsát”.[43]

41. A marokkói hatóságok részére fizetendő pénzügyi ellentételezés különböző elemeit a vegyes bizottság felügyelete alatt fizetik ki.[44]

42. Végül a Marokkói Királyságot jelentéstételi kötelezettség terheli, amelynek hatóságai éves jelentést, valamint a végrehajtási jegyzőkönyv lejárta előtt zárójelentést kötelesek kiadni.[45]

36 Lásd a végrehajtási jegyzőkönyv 4. cikkét.

37 Lásd a végrehajtási jegyzőkönyvnek az Európai Unió és a Marokkói Királyság közötti fenntartható halászati partnerségi megállapodásnak, a végrehajtási jegyzőkönyvének és a megállapodást kísérő levélváltásnak a hatálybalépéséről szóló tájékoztatással (HL 2019. L 195., 1. o.) összefüggésben értelmezett 16. cikkét.

38 Lásd a fenntartható halászati partnerségi megállapodás 12. cikke (2) bekezdésének c) pontját.

39 Lásd a fenntartható halászati partnerségi megállapodás 12. cikkének (4) bekezdését és a végrehajtási jegyzőkönyv 6. cikkének (1) bekezdését. Lásd még a megtámadott ítélet 33. pontját.

40 Lásd a végrehajtási jegyzőkönyv 7. cikkének (1) bekezdését. Ez összevethető a vitatott határozat (5) preambulumbekezdésével, amely kifejti, hogy „[a] halászati partnerség folytatása nélkülözhetetlen annak érdekében, hogy […] [Nyugat-Szahara területe] továbbra is részesüljön a megállapodás által nyújtott ágazati támogatásból, és az érintett személyek javát szolgálja”.

41 Lásd a fenntartható halászati partnerségi megállapodás 13. cikkét. Amint azt e cikk 1. bekezdése jelzi, e bizottság az Európai Unió és a Marokkói Királyság képviselőiből áll. Lásd még a megtámadott ítélet 215. pontját.

42 Lásd a fenntartható halászati partnerségi megállapodás 13. cikkét és a megtámadott ítélet 314. pontját.

43 A végrehajtási jegyzőkönyv 6. cikkének (2) bekezdése. Csak feltételezni tudom, hogy a „földrajzi és társadalmi előnyök eloszlását lehetővé tévő módszert”, valamint magát az „elosztási kulcsot” a Marokkói Királyság ismertette a vegyes bizottság előtt, mivel ezen elemek egyike sem képezi az elsőfokú vagy a fellebbezési eljárás iratanyagának részét.

44 Lásd a végrehajtási jegyzőkönyv 4. cikkének (2) bekezdését és 6–8. cikkét. Lásd még a megtámadott ítélet 314. pontját. Sem az elsőfokú, sem pedig a fellebbezési eljárás iratanyaga nem tartalmaz a vegyes bizottság felügyeletére vagy döntéshozatali eljárására vonatkozó dokumentumokat. A megtámadott ítéletben a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy ez az elosztási kötelezettség azt jelenti, hogy „a felek kötelezettséget vállalnak annak biztosítására, hogy az érintett lakosság, beleértve Nyugat-Szahara lakosságát is, ezen előnyökben az e megállapodásban meghatározott övezetben, az e területtel szomszédos vizeken folytatott halászati tevékenységekkel arányosan részesüljön, anélkül hogy ezen elv alól kivételeket írnának elő” (megtámadott ítélet, 213. pont).

45 A végrehajtási jegyzőkönyv 6. cikkének 4. és 5. bekezdése.

4. A halászati lehetőségek és kezelésük

43. A halászati lehetőségeket a végrehajtási jegyzőkönyv szabályozza, amelyet négyévente megújítanak.

44. Amint azt már kifejtettem, a fenntartható halászati partnerségi megállapodás megkötésekor aláírt jegyzőkönyv 2023. július 17-én hatályát vesztette. [46]

45. A jelen indítvány megfogalmazásakor az Európai Unió és a Marokkói Királyság nem folytat tárgyalásokat új jegyzőkönyvről.

46. Ahhoz, hogy az uniós hajók a fenntartható halászati partnerségi megállapodás hatálya alá tartozó övezetben halászati tevékenységet folytathassanak, először halászati engedélyt kell szerezniük. [47]

47. Az engedélyt a jelen indítvány 37. pontjában ismertetett éves hajótulajdonosi díjak megfizetése ellenében kapják meg.

48. Ezeket az engedélyeket a Marokkói Királyság Földművelésügyi, Tengeri Halászati, Vidékfejlesztési, Vízügyi és Erdészeti Minisztériumának Tengeri Halászati Főosztálya adja ki. [48]

49. A fenntartható halászati partnerségi megállapodás alapján a „halászati övezetben" tevékenykedő uniós hajók „csak azt a többletmennyiséget foghatják ki, amelyet egyrészt az ENSZ Tengerjogi Egyezménye 62. cikkének (2) és (3) bekezdése meghatároz, és amely másrészt a rendelkezésre álló és releváns tudományos szakvélemények, valamint […] az érintett állományok tekintetében a halászati övezetben tevékenykedő valamennyi flotta által végzett teljes halászati erőkifejtés vonatkozásában […] [rendelkezésre álló] releváns információk alapján egyértelmű és átlátható módon került megállapításra". [49]

50. A Tanács és a Bizottság a tárgyaláson kifejtette, hogy a gyakorlatban ezt a korlátot a Marokkói Királyság azt követően határozza meg, hogy felméri a helyi halállománnyal kapcsolatos teljes halászati kapacitást, a hazai halászati erőfeszítéseket és a fennmaradó, fenntartható módon halászható arányt. [50]

46 Lásd a végrehajtási jegyzőkönyv 16. cikkét.

47 Lásd a fenntartható halászati partnerségi megállapodás 5. cikkének (1) bekezdését és a végrehajtási jegyzőkönyv mellékletét. Lásd még a megtámadott ítélet 209. pontját, amelyben a Törvényszék kifejti, hogy „a Marokkói [Királyság feladata] […] ezen állománygazdálkodási területek pontos koordinátáinak, valamint az azokon belüli halászati tilalom alá tartozó területeknek a [meghatározása], mivel a fent említett halászati adatlapok csak az említett állománygazdálkodási övezetek maximális határait határozzák meg".

48 Lásd a fenntartható halászati partnerségi megállapodás 1. cikkének a végrehajtási jegyzőkönyv 1. cikkének 6. és 9. bekezdésével együtt értelmezett j) pontját.

49 Lásd a fenntartható halászati partnerségi megállapodás 3. cikkének (4) bekezdését.

50 Ezen intézmények továbbá kifejtették, hogy a többlet mintegy 20%-át az uniós halászhajók részére biztosítják.

51. A vegyes bizottság 2021. évi éves jelentése [51] és a 2023. évi záróértékelés [52] kifejti, hogy a „halászati övezetben" kettő kivételével valamennyi állománytípust teljesen kiaknázták vagy túlhalászták. [53] Csak a nagyszemű fogasdurbincs *(Dentex macrophtalmus)* és a szardínia *(S. pilchardus)* állománya minősült „nem teljesen kiaknázottnak". [54]

C. A megtámadott ítélet

52. A Front Polisario 2019. június 10-én, illetve 12-én keresetet nyújtott be, amelyben többek között a vitatott határozat megsemmisítését kérte.

53. A Törvényszék 2021. szeptember 29-én meghozta a megtámadott ítéletet, amellyel megsemmisítette a vitatott határozatot. [55]

54. A kereset elfogadhatóságát illetően a Törvényszék elutasította a Bizottság és a Tanács két fő elfogadhatatlansági jogalapját, amelyek a Front Polisario perképességére és a vitatott határozattal kapcsolatos kereshetőségi jogára vonatkoztak. [56]

55. Ami a kereset érdemi részét illeti, a Törvényszék elutasította a Front Polisario első megsemmisítési jogalapját, amely arra vonatkozott, hogy a Tanács állítólag nem rendelkezett a vitatott határozat meghozatalára vonatkozó hatáskörrel. [57]

56. Ezzel szemben helyt adott a Front Polisario által a Tanács azon kötelezettségére vonatkozóan előterjesztett harmadik megsemmisítési jogalapjának, hogy meg kell felelnie az önrendelkezési joggal és a szerződések relatív hatályának elvével kapcsolatos ítélkezési gyakorlatból eredő követelményeknek. [58] A Törvényszék nem vizsgálta a Front Polisario által felhozott további megsemmisítési jogalapokat.

D. A Bíróság előtti eljárás

57. A Bizottság 2021. december 14-én, illetve a Tanács 2021. december 16-án benyújtott fellebbezésével azt kéri a Bíróságtól, hogy a megtámadott ítéletet teljes egészében helyezze hatályon kívül, maga határozzon a felvetett kérdésekről, utasítsa el az első fokon benyújtott keresetet, és a Front Polisariót kötelezze a költségek viselésére. Másodlagosan ezen intézmények azt kérik a Bíróságtól, hogy a vitatott határozat joghatásait az ítélet kihirdetésétől számított tizenkét hónapos időtartamra tartsa fenn.

51 Rapport de la Réunion annuelle du Comité Scientifique Conjoint relatif à l'Accord de pêche signé entre le Royaume du Maroc et l'Union européenne 2021 (elérhető a következő oldalon: https://oceans-and-fisheries.ec.europa.eu/system/files/2022-03/report-jsc-morocco-2021_fr.pdf (a továbbiakban: 2021. évi éves jelentés)

52 Európai Bizottság, Tengerügyi és Halászati Főigazgatóság, Defaux, V., Caillart, B., Guélé, M., Évaluation rétrospective et prospective du Protocole à l'accord de partenariat dans le domaine de la pêche durable entre l'Union européenne et le Royaume du Maroc – Rapport final (elérhető a következő oldalon: https://data.europa.eu/doi/10.2771/785958) (a továbbiakban: 2023. évi záróértékelés).

53 Lásd: 2021. évi éves jelentés, 15., 27–28., 37., 67., 91–93. o. valamint 2023. évi végső értékelés, 26–28. és 114–116. o.

54 Lásd: 2021. évi éves jelentés, 37., 86. és 90. o., valamint 2023. évi záróértékelés, 26–28. és 115–116. o.

55 Ugyanakkor e bíróság továbbá úgy határozott, hogy a vitatott határozat joghatásait az Európai Unió Bírósága alapokmánya 56. cikkének első bekezdésében előírt határidőt meg nem haladó időszakra, vagy ha e határidőn belül fellebbezést nyújtanak be, a Bíróság ítéletének a kihirdetéséig fenntartja. A megtámadott ítélet 369. pontja.

56 A megtámadott ítélet 132–159. és 171–268. pontja.

57 A megtámadott ítélet 270–274. pontja.

58 A megtámadott ítélet 276–396. pontja.

58. E keresetet támogatja a Chambre des pêches maritimes de la Méditerranée és társai, valamint a belga, a spanyol, a francia, a magyar, a portugál és a szlovák kormány.

59. 2023. október 23-án és 24-én tárgyalásra került sor, amelynek során a Bizottság, a Tanács, a Front Polisario, a Chambre des pêches maritimes de la Méditerranée és társai, valamint a belga, a francia, a spanyol és a magyar kormány szóbeli észrevételeket terjesztett elő.

III. Elemzés

A. A nemzetközi jog értelmezéséről

60. A jelen fellebbezések egy nemzetközi megállapodás megkötéséről szóló uniós határozat érvényességét vitatják az Európai Uniót kötelező nemzetközi jogi szabályok, pontosabban a nemzetközi szokásjog két alapelve – az önrendelkezési jog és a szerződések relatív hatályának elve – fényében.[59]

61. A nemzetközi jog az uniós jogrendszerhez vagy a tagállamok jogrendjéhez képest kevésbé tekinthető összefüggőnek, és a szabályai egységes jelentésének megállapítása szempontjából sokkal decentralizáltabb rendszer.

62. Még ha a nemzetközi jog rendelkezik is saját jogforrási rendszerrel[60] és néhány általánosan elfogadott értelmezési szabállyal,[61] nincs egyetlen végső jogértelmező szerv, amelynek értelmezései a rendszer valamennyi résztvevőjére nézve kötelezőek lennének.[62]

63. E tekintetben az uniós jogrendszer részét képező nemzetközi szokásjogi szabályok tartalmának értelmezése során az uniós intézményeket, beleértve az uniós bíróságokat is, nem korlátozzák az ugyanazon szabálynak más nemzetközi jogalanyok által adott eltérő értelmezései.[63]

[59] A Tanács kontra Front Polisario ítéletében és a Western Sahara Campaign UK ítéletében a Bíróság az önrendelkezési jogot az ENSZ Alapokmány 1. cikkében kifejezett szokásjogi elvnek, a szerződések relatív hatályának elvét pedig a nemzetközi jog szerződések jogáról szóló, 1969. május 23-án Bécsben megkötött Bécsi Egyezményben *(Recueil des traités des Nations unies*, 1155. kötet, 331. o., kihirdette: az 1987. évi 12. törvényerejű rendelet) (a továbbiakban: Bécsi Egyezmény) kodifikált általános elvnek tekintette, e két szabály pedig kötelező az Európai Unióra nézve. Lásd e tekintetben: Tanács kontra Front Polisario ítélet, 88. pont és Western Sahara Campaign UK ítélet, 63. pont.

[60] A Nemzetközi Bíróság Alapszabálya 38. cikkének (1) bekezdése szerint a nemzetközi jog forrásai a szerződések és egyezmények, a szokás, az általános jogelvek, valamint a bírósági döntések és tanítások. Lásd még általában: Shaw, M. N., *International Law*, Cambridge University Press, Cambridge, 2006., 69. és azt követő oldalak.

[61] A Bécsi Egyezmény 31–33. cikke a nemzetközi szerződések értelmezésére vonatkozó szabályokat állapított meg. E szabályok némelyike a nemzetközi szokásjog kodifikációjaként értelmezhető. Másrészt a nemzetközi szokásjog megköveteli a jogértelmezőtől, hogy először megállapítsa, hogy egy adott szabály szokásnak minősül-e, majd értelmezze annak az adott helyzetben felmerülő jelentését. Ehhez meg kell állapítani az államok gyakorlatát és jogi álláspontját. E gyakorlat révén a szokás még mindig más értelmet nyerhet egy olyan rendszerben, amely nem rendelkezik egyetlen hiteles jogértelmező szervvel sem. Arra vonatkozóan, hogy hogyan különböztethető meg az amellett való *döntés*, hogy bizonyos szabály a nemzetközi szokásjog normáját képezi, és e szabály tartalmának a későbbi *értelmezése*, lásd: Merkouris, P., „Interpretation of Customary International Law: Delineating the States in Its Life Cycle", in Merkouris, P., Follesdal, A., Ulfstein, G., Westerman, P. (szerk.), *The interpretation of customary international law in international courts: Methods of interpretation, normative interactions and the role of coherence*, Cambridge University Press, Cambridge, 2023., 136. o.

[62] A Nemzetközi Bíróság Alapszabálya 38. cikke (1) bekezdésének d) pontja szerint a bírósági döntéseket, beleértve e bíróság döntéseit is, csak a nemzetközi jog megállapítása segédeszközeinek minősülnek.

[63] A nemzetközi jog értelmezései közötti eltérésekre vonatkozó példákat illetően lásd: Roberts, A., „Patterns of difference and dominance", in Roberts, A., *Is international law international*?, Oxford University Press, Oxford, 2017., 232. és azt követő oldalak.

64. Mindazonáltal a nemzetközi jog jelentésének az uniós jogrend szempontjából történő értelmezése során a Bíróságnak meg kell állapítania, hogy adott szabály jelentéséről a nemzetközi jog szintjén létrejött e bizonyos mértékű konszenzus. Ez véleményem szerint az Európai Unió azon kötelezettségvállalásából következik, hogy az EUSZ 3. cikk (5) bekezdésében foglaltak szerint hozzájárul a nemzetközi jog szigorú betartásához és fejlesztéséhez.

65. Ahogyan az uniós intézményeket nem kötik a nemzetközi jognak az e jogrend más alanya által adott értelmezései, úgy a Bíróság által a nemzetközi jog valamely szabályára vonatkozóan adott értelmezés is csak az uniós jogrendben kötelező. Mindazonáltal valamely nemzetközi jogi szabály értelmezése során fontos, hogy a Bíróság szem előtt tartsa, hogy értelmezése hatással van a nemzetközi jogra, és hozzájárul szokások kialakulásához és e szokások értelmének értelmezéséhez. [64]

66. A nemzetközi jognak az uniós jogrendszeren belüli értelmezése felveti az uniós bíróságok és az uniós politikai intézmények közötti kapcsolat kérdését is, amikor annak értelmezéséről van szó, hogy melyek azok a kötelezettségek, amelyeket a nemzetközi jog ró az Európai Unióra.

67. Az Európai Unió külpolitikájában az uniós politikai intézmények széles mérlegelési mozgástérrel rendelkeznek. [65] A nemzetközi megállapodás más állammal való megkötésére vonatkozó döntés, beleértve az e megállapodás alkalmazásának harmadik területre történő esetleges kiterjesztésére vonatkozó döntést is, e mérlegelési jogkör részét képezi. A Bíróság nem vonhatja kétségbe ezt a döntést.

68. Ha azonban harmadik állammal vagy területtel való együttműködésre vonatkozó politikai döntés születik, a Bíróság nemcsak jogosult, hanem köteles is felülvizsgálni, hogy az Európai Unió külső szerepvállalása megfelel-e az EUSZ és az EUMSZ által előírt alkotmányos követelményeknek. [66]

69. Amint azt a Bíróság az Air Transport America és társai ítéletben kifejtette, „[e]mlékeztetni kell arra, hogy – mint ez az EUSZ 3. cikk (5) bekezdéséből kiderül – az Unió hozzájárul a nemzetközi jog szigorú betartásához és fejlesztéséhez. Következésképpen, amikor az Unió jogi aktust fogad el, teljes egészében köteles tiszteletben tartani a nemzetközi jogot, ideértve a nemzetközi szokásjogot is, amely kötelező az Unió intézményeire.” [67]

70. A Bíróságnak tehát az arra vonatkozó alkotmányos feladata keretében, hogy a jogállamiságot biztosítsa az Európai Unióban, vizsgálnia kell, hogy az uniós intézmények valamely nemzetközi megállapodás megkötésével megsértették-e az uniós intézmények azokat a jogokat, amelyeket a nemzetközi szokásjog szabályai az alanyai részére biztosítanak.

64 Lásd e tekintetben: Malenovský, J., „Le juge et la coutume internationale: perspectives de l'Union européenne et de la Cour de justice”, *The Law and Practice of International Courts and Tribunals*, 12. kötet, 2013., 218. o. és Odermatt, J., „The European Union's role in the making and confirmation of customary international law”, in Lusa Bordin, F., Müller, A. és Pascual Vives, F. (szerk.), *The European Union and Customary International Law*, Cambridge University Press, Cambridge, 2023., 74. és 75. o.

65 Lásd e tekintetben: 2016. december 21-i Swiss International Air Lines ítélet (C-272/15, EU:C:2016:993, 24. pont); 2022. június 9-i Préfet du Gers és Institut national de la statistique et des études économiques ítélet (C-673/20, EU:C:2022:449, 99. pont) (amelyekben a Bíróság megállapította, hogy a külkapcsolatok alakítása keretében az uniós intézmények igen szabadon hozhatnak politikai döntéseket, ami szükségszerűen magában foglal politikai jellegű választásokat).

66 Úgy ítéltem meg tehát, hogy még a közös kül- és biztonságpolitika területén – ahol a Bíróság hatásköre korlátozott – sem zárható ki a Bíróság annak vizsgálatára vonatkozó hatásköre, hogy az uniós fellépés megfelel-e az alapvető jogoknak. Lásd e tekintetben: a KS és KD kontra Tanács és társai, valamint a Bizottság kontra KS és KD egyesített ügyekre vonatkozó indítványom (C-29/22 P és C-44/22 P, EU:C:2023:901, 115–120. pont). Ezen ügyet még tárgyalja a Bíróság.

67 Lásd: 2011. december 21-i Air Transport Association of America és társai ítélet (C-366/10, EU:C:2011:864, 101. pont).

71. Ez megköveteli, hogy a Bíróság értelmezze a szokásjog vonatkozó szabályainak tartalmát. Abban az esetben, ha valamely jogi kötelezettség (mint például az önkormányzattal nem rendelkező terület önrendelkezési jogának elismerésére vonatkozó kötelezettség) fennállásával kapcsolatban létezik egységes jogi álláspont, annak pontos tartalmával kapcsolatban azonban nem, az uniós politikai intézmények külkapcsolatokkal kapcsolatos mérlegelési mozgástere megköveteli, hogy a Bíróság figyelembe vegye az ezen intézmények által elfogadott értelmezést.

72. A jelen fellebbezési eljárásban végzett elemzésemet a nemzetközi jognak a fentiekben ismertetett sajátosságai fogják vezérelni.

B. Elfogadhatóság

1. Érdek

73. Amint azt a jelen indítvány 36. és 44. pontjában kifejtettem, a végrehajtási jegyzőkönyv, amely a Nyugat-Szahara területével szomszédos halászati övezetekhez való hozzáférés feltételeit szabályozza, 2023. július 17-én hatályát vesztette. [68]

74. Érvényes jegyzőkönyv hiányában a fenntartható halászati partnerségi megállapodás nem teszi lehetővé az uniós hajók számára a „halászati övezethez” való hozzáférést.

75. Ezt a Bizottság is megerősítette a tárgyaláson.

76. Ez azt jelenti-e, hogy a Front Polisario elvesztette az ezen eljáráshoz fűződő érdekét? [69]

77. Álláspontom szerint nem.

78. A Front Polisario a Marokkói Királysággal kötött fenntartható halászati partnerségi megállapodás megkötéséből eredő uniós eljárás állítólagos érvénytelenségére hivatkozik.

79. Mivel a Front Polisario megtámadta a vitatott határozatot, a jogellenességre vonatkozó jogalapja a Marokkói Királysággal kötött „csomag” egészére – a halászati partnerségi megállapodásra, a végrehajtási jegyzőkönyvre és a levélváltásra –, és nem csak azok gyakorlati hatásaira terjed ki.

80. Következésképpen a jelen fellebbezések azt eredményezhetik, hogy az Európai Uniónak újra kell tárgyalnia ezen „csomag” bizonyos részeit, beleértve az uniós halászflotta halászati hozzáférési jogait a Nyugat-Szahara területével szomszédos vizek tekintetében, amelyek egy része a Front Polisario ellenőrzése alatt áll, és amelyek tekintetében állítása szerint képviseleti joggal rendelkezik.

81. A végrehajtási jegyzőkönyv lejárta ennek megfelelően nem érinti a Front Polisariónak a jelen ügyhöz fűződő érdekének a fennmaradását.

[68] Azaz négy évvel a végrehajtási jegyzőkönyv hatálybalépésének időpontját követően, ami 2019. július 18. volt; lásd: az Európai Unió és a Marokkói Királyság közötti fenntartható halászati partnerségi megállapodásnak, a végrehajtási jegyzőkönyvének és a megállapodást kísérő levélváltásnak a hatálybalépéséről szóló tájékoztatás (HL 2019. L 195., 1. o.).

[69] Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a kereset tárgyának a Bíróság jogerős ítéletének meghozataláig fenn kell állnia, ellenkező esetben a kereset okafogyottá válik; ez tehát feltételezi, hogy a szóban forgó kereset az eredményénél fogva alkalmas arra, hogy az azt kezdeményező fél számára előnnyel járjon (lásd ebben az értelemben: 2013. május 28-i Abdulrahim kontra Tanács és Bizottság ítélet, C-239/12 P, EU:C:2013:331, 15. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

82. Mindenesetre egyértelmű, hogy az eljárást megindító közvetlen keresetek alkotmányos szempontból alkalmasak arra, hogy az Európai Unió nemzetközi szintű fellépése jogellenességének elismeréséhez,[70] és annak jövőbeni megismétlődésének a megakadályozásához vezessenek.[71]

2. Kereshetőségi jog és a nemzetközi szokásjogra az uniós bíróságok előtt való hivatkozás lehetősége

83. Amint azt a Bizottság és Tanács kontra Front Polisario ügyre vonatkozó párhuzamos indítványomban is megállapítottam, általánosságban egyetértek a Törvényszék azon következtetésével, hogy a Front Polisario rendelkezik jogképességgel és jogosult a vitatott határozat megtámadására.[72]

84. Ugyanez az érvelés alkalmazható a jelen fellebbezésekre is. Ezért az említett indítványban felhozott érveimre hivatkozom, és javaslom a Bíróságnak, hogy érdemben foglalkozzon a jelen fellebbezésekkel.

85. Továbbá – a párhuzamos indítványomhoz hasonlóan – úgy vélem, hogy a Front Polisario főszabály szerint az uniós bíróságok előtt hivatkozhat a nemzetközi szokásjog szabályaira. Ha a kereshetőségi jog feltételei teljesülnek, az EUMSZ 263. cikk negyedik bekezdése alapján megsemmisítés iránti keresetet benyújtó felperesek hivatkozhatnak olyan nemzetközi jogi szabályokra, amelyek kellően egyértelműek ahhoz, hogy lehetővé tegyék az uniós bíróságok számára az uniós intézmények jogi aktusai érvényességének felülvizsgálatát. Ezért a jelen ügyben a Bíróság jogosult a bírói felülvizsgálat gyakorlására a vitatott határozatnak a hivatkozott nemzetközi szokásjogi elvekkel való összeegyeztethetősége tekintetében, amennyiben ezen elvek tartalmát kellően világosan tudja értelmezni.

C. Az ügy érdeméről

86. Amint azt a Bizottság és Tanács kontra Front Polisario ügyre vonatkozó, szintén a mai napon ismertetett párhuzamos indítványomban is kifejtem,[73] fontos, hogy a jelen közvetlen keresetek elemzését a jelen fellebbezések korlátozott terjedelmének nyomatékosításával kezdjem.

87. Ennek az az oka, hogy a megtámadott ítéletben a Törvényszék csak a Front Polisario által felhozott első és harmadik jogalapot vizsgálta, az első jogalapot elutasította, a harmadik jogalapot pedig megalapozottnak ítélte.

70 Lásd ebben az értelemben: 2013. május 28-i Abdulrahim kontra Tanács és Bizottság ítélet (C-239/12 P, EU:C:2013:331, 78. és 79. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat) (amelyben a Bíróság emlékeztetett arra, hogy az eljárás folytatásához fűződő érdek még akkor is fennáll, ha a jogi aktus megszűnt, amennyiben a kereset az állítólagosan jogellenes aktusnak az uniós intézmények általi elismeréséhez vezethet).

71 Lásd például: 1979. március 6-i Simmenthal kontra Bizottság ítélet (92/78, EU:C:1979:53, 32. pont); 1986. június 24-i AKZO Chemie és AKZO Chemie UK kontra Bizottság ítélet (53/85, EU:C:1986:256, 21. pont); 2007. június 7-i Wunenburger kontra Bizottság ítélet (C-362/05 P, EU:C:2007:322, 50. pont).

72 Lásd: Bizottság és a Tanács kontra Front Polisario ügyre vonatkozó indítványom, 68–91. pont.

73 Lásd: Bizottság és a Tanács kontra Front Polisario ügyre vonatkozó indítványom, 64. pont.

88. Ezért még ha fel is merülnek az önrendelkezési joggal kapcsolatos olyan további kérdések is, amelyek a jelen ügyben relevánsak lehetnek, a Bíróság hatásköre arra korlátozódik, hogy csak azokkal a kérdésekkel foglalkozzon, amelyek a Tanács kontra Front Polisario ítélet és a Western Sahara Campaign UK ítélet tárgyát képezték.[74]

89. Így először is meg kell állapítanom, hogy a Bíróság ezen ítéletekben miként értelmezte az önrendelkezési jogot és a szerződések relatív hatályának elvét (C.1. szakasz). Másodszor, noha a megtámadott ítélet indokolása lényegében megegyezik a Bizottság és Tanács kontra Front Polisario ügyben (C-779/21 P és C-799/21 P) tárgyalt indokolással, úgy vélem, hogy az alkalmazandó nemzetközi jogi szabályok a jelen fellebbezési eljárásban eltérnek a párhuzamos fellebbezések tárgyát képezőktől, nem utolsósorban a szóban forgó megállapodások felépítését illetően (C.2. szakasz). Harmadszor, ebből az okból azt a következtetést vonom le, hogy a Törvényszék tévedett, amikor a fenntartható halászati partnerségi megállapodást ugyanazon érvelés alapján semmisítette meg, mint amely a Bizottság és Tanács kontra Front Polisario ügyben (C-779/21 P és C-799/21 P) benyújtott fellebbezések alapjául szolgált (C.3. szakasz). Negyedszer, és e következtetés ellenére azt javaslom a Bíróságnak, hogy – habár eltérő érvelés alapján – hagyja helyben a megtámadott ítéletet és ezáltal a vitatott határozat megsemmisítését (C.4. szakasz). Végezetül kifejtem, hogy – bár nem képezi a jelen fellebbezések tárgyát – az, hogy Nyugat-Szahara területét és a vele szomszédos vizeket nem tekintették a Marokkói Királyság területétől elkülönült és önálló területnek, a nyugat-szaharai népnek a Nyugat-Szahara területével szomszédos vizek természeti erőforrásainak használatához való joga tekintetében is következményekkel jár (C.5. szakasz).

1. A Tanács kontra Front Polisario ítélet és a Western Sahara Campaign UK ítélet értelmezése

90. A Bizottság és Tanács kontra Front Polisario ügyre vonatkozó párhuzamos indítványom 96–115. pontjában részletesen elemzem a Bíróság Tanács kontra Front Polisario ítéletét.

91. Az ezen értékelésből eredő főbb megállapításaim a következőek.

92. A Tanács kontra Front Polisario ítélet a kereskedelem liberalizálásáról szóló 2012. évi megállapodás[75] megkötését jóváhagyó tanácsi határozat ellen indított közvetlen keresetből ered, amely megállapodás kedvezményes tarifális elbánást biztosít a „Marokkó területéről” származó árukra.

93. Ezen ítéletben a Bíróság úgy értelmezte ezt a megállapodást, hogy az nem terjed ki Nyugat-Szahara területére, mivel a „Marokkó területe” kifejezés nem értelmezhető úgy, hogy az magában foglalja Nyugat-Szahara területét.

[74] Első fokon a Front Polisario összesen tíz jogalapot terjesztett elő keresete alátámasztására, amelyek közül csak az 1. és a 3. jogalap szolgál a megtámadott ítélet alapjául. A további nyolc jogalap más nemzetközi jogi kérdéseket is felvet, mint például a nemzetközi humanitárius jog tiszteletben tartása (2. jogalap); az önrendelkezési jog (8. jogalap); a szerződések relatív hatálya (9. jogalap); a nemzetközi felelősségre vonatkozó jog (10. jogalap), valamint az uniós jog olyan kérdései, mint a bizalomvédelem és az arányosság (4., 5., 6. és 7. jogalap). Lásd a megtámadott ítélet 269. pontját.

[75] Az Európai Unió és a Marokkói Királyság között a mezőgazdasági és a feldolgozott mezőgazdasági termékekre, a halakra és a halászati termékekre vonatkozó kölcsönös liberalizációs intézkedésekről, továbbá az egyrészről az Európai Közösségek és azok tagállamai, másrészről a Marokkói Királyság közötti társulás létrehozásáról szóló euromediterrán megállapodás módosításáról, valamint az ahhoz csatolt 1., 2. és 3. jegyzőkönyvnek és azok mellékleteinek felváltásáról szóló megállapodás (HL 2012. L 241., 4. o.).

94. A Bíróság az önrendelkezési jognak és a szerződések relatív hatálya elvének az értelmezése alapján jutott erre a következtetésre, amelyekről megállapította, hogy az Európai Unióra nézve kötelezőek, amikor a Marokkói Királyság közvetítésével Nyugat-Szahara területével lép kapcsolatba.

95. A Bíróság úgy értelmezte az önrendelkezési jogot, hogy az magában foglalja az Európai Unió azon kötelezettségét, hogy Nyugat-Szahara területét a Marokkói Királyság területétől „elkülönült és önálló" területnek tekintse. E követelmény abból a tényből következett, hogy a nemzetközi jog szerint Nyugat-Szahara önkormányzattal nem rendelkező területnek minősül.

96. A Bíróságnak nem kellett értelmeznie, és ezért nem is értelmezte a nyugat-szaharai nép önrendelkezési jogából eredő, az Európai Uniót terhelő esetleges további kötelezettségeket. [76]

97. A Bíróság továbbá megállapította, hogy Nyugat-Szahara területének elkülönült és önálló jogállása előidézhetné a szerződések relatív hatálya elvének alkalmazását, ha az Európai Unió és a Marokkói Királyság a közöttük létrejött megállapodást Nyugat-Szahara területére kívánná alkalmazni.

98. A szerződések relatív hatálya elvének a Bíróság által elfogadott értelmezése szerint, ha egy két fél között létrejött nemzetközi megállapodás alkalmazása érint valamely harmadik személyt, ezen utóbbinak bele kell egyeznie e megállapodás alkalmazásába, függetlenül attól, hogy az említett alkalmazás e harmadik személynek kárt okozhat-e, vagy előnyöket biztosíthat-e a számára.

99. Arra utalva, hogy a szerződések relatív hatályának elve abban az esetben is alkalmazandó, ha a harmadik személy önkormányzattal nem rendelkező terület és nem állam, a Bíróság megállapította, hogy a nyugat-szaharai nép nem egyezett bele a kereskedelem liberalizálásáról szóló 2012. évi megállapodás alkalmazásának a területére való kiterjesztésébe.

100. A Bizottság és Tanács kontra Front Polisario ügyre vonatkozó indítványom 114. pontjában azt javaslom, hogy a beleegyezésnek a Tanács kontra Front Polisario ügyben hozott ítélet 106. pontjából eredő követelményét nem úgy kell értelmezni, hogy azzal a kérdéssel kapcsolatban ad útmutatást, hogy az Európai Unió és a Marokkói Királyság közötti megállapodás érintheti-e Nyugat Szahara területét, és ha igen, hogyan. Ehelyett e megállapítást kizárólag az *egyik arra vonatkozó érvként* kell érteni, hogy az említett ügy tárgyát képező megállapodás hatálya miért nem értelmezhető úgy, hogy kiterjed Nyugat-Szahara területére. [77]

[76] Ennek megfelelően a Tanács kontra Front Polisario ítéletében és a Western Sahara Campaign UK ítéletében a Bíróság nem értelmezte kimerítő jelleggel a nyugat-szaharai nép önrendelkezési jogának hatályát. Ezért nem zárható ki, hogy e jog további kötelezettségekkel is járhat a Tanácsra nézve, például e terület természeti erőforrásainak az uniós jogalanyok általi kimerítése tekintetében. Lásd még e tekintetben: Molnár, T., „The Court of Justice of the EU and the Interpretation of Customary International Law: Close Encounters of a Third Kind?", in Merkouris, P., Follesdal, A., Ulfstein, G., Westerman, P. (szerk.), *The interpretation of customary international law in international courts: Methods of interpretation, normative interactions and the role of coherence*, Cambridge University Press, Cambridge, 2023., 14. és 15. o. (e szerző úgy véli, hogy „az EU Bíróság tartózkodott attól, hogy az önrendelkezési jogot valóban értelmezze").

[77] A Bizottság és Tanács kontra Front Polisario ügyre vonatkozó indítványommal összefüggésben azt javaslom, hogy Nyugat-Szahara népe nem adhatja meg a beleegyezést, mivel ez a „nép" még nem gyakorolta az önrendelkezési jogát, ami azt is jelenti, hogy a nyugat-szaharai népnek nincs olyan képviselője, aki a nevében beleegyezést adhat. Megállapítom tehát, hogy az önkormányzattal nem rendelkező területek esetében a beleegyezést az adott terület igazgatásáért felelős hatalom adja meg. A jelen ügyben úgy vélem, hogy a nemzetközi jogban semmi nem zárja ki az uniós intézmények által javasolt azon értelmezést, amely szerint a Marokkói Királyságot az uniós jog alapján Nyugat-Szahara területét („de facto") igazgató államnak kell tekinteni (lásd a Bizottság és a Tanács kontra Front Polisario ügyre vonatkozó indítványom 137. és azt követő pontjait).

101. A Western Sahara Campaign UK ítéletet több mint egy évvel a Tanács kontra Front Polisario ítéletet követően hozták meg. Ez az ügy a 2006. évi halászati megállapodás és a 2013. évi végrehajtási jegyzőkönyv értelmezésére és érvényességére vonatkozó előzetes döntéshozatal iránti kérelemként került a Bíróság elé.

102. Ítéletében a Bíróság megállapította, hogy a „Marokkó területe és joghatósága alá tartozó vizek", a „marokkói halászati övezet" és a „Marokkói Királyság felségterülete vagy joghatósága alá tartozó vizek" kifejezés[78] nem értelmezhető úgy, hogy az magában foglalja a Nyugat-Szahara területével szomszédos vizeket.[79]

103. A Bíróságot e következtetés levonása során a Western Sahara Campaign UK ítéletben a korábbi Tanács kontra Front Polisario ítélete vezérelte.

104. A Bíróság először is kifejtette, hogy a 2006. évi halászati megállapodás az Európai Unió azon politikájának részét képezte, hogy a társulási megállapodás keretében szorosabb kapcsolatot alakítson ki a Marokkói Királysággal.[80] A „Marokkói Királyság területe" kifejezést ezért a 2006. évi halászati megállapodás tekintetében ugyanúgy kell értelmezni, mint ahogyan azt a Tanács kontra Front Polisario ítéletben a társulási megállapodás tekintetében értelmezték.[81]

105. Ezt követően a Bíróság a Tanács kontra Front Polisario ítélet azon részére hivatkozik, amelyben megállapította, hogy a társulási megállapodásban szereplő „Marokkói Királyság területe" kifejezés olyan értelmezése, amely szerint az magában foglalja Nyugat-Szahara területét, sértené „az [ENSZ Alapokmány] 1. cikkében felhívott önrendelkezés elvét, továbbá a szerződések relatív hatályának elvét, amelynek a […] [Bécsi Egyezmény] 34. cikke különös kifejeződése".[82]

106. Ennek alapján a Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a 2006. évi halászati megállapodás és a 2013. évi végrehajtási jegyzőkönyv nem értelmezhető úgy, hogy az kiterjed Nyugat-Szahara területére.

107. A Bíróság ezt követően a mind a 2006. évi halászati megállapodásban, mind pedig a 2013. évi végrehajtási jegyzőkönyvben szereplő „Marokkói Királyság felségterülete vagy joghatósága alá tartozó vizek" fogalmának értelmezésére tért rá.

108. A Bíróság ennek érdekében az az ENSZ Tengerjogi Egyezményére hivatkozott, és úgy ítélte meg, hogy „az Unióra kötelező […] [egyezményről van szó], amelyre a […] [2006. évi halászati megállapodás] […] kifejezetten utal".[83]

109. A Bíróság a „Marokkói Királyság felségterülete vagy joghatósága alá tartozó vizek" kifejezés értelmezése tekintetében az ENSZ Tengerjogi Egyezményéből levont következtetések révén arra a megállapításra jutott, e kifejezés nem értelmezhető úgy, hogy az magában foglalja a

78 Ez volt a 2006. évi halászati megállapodás területi hatálya meghatározásának három módja. Lásd: Western Sahara Campaign UK ítélet, 57. pont.

79 A Bíróság elemzését annak kifejtésével kezdte, hogy a 2006. évi halászati megállapodás és a 2013. évi végrehajtási jegyzőkönyv érvényességének kérdése nem merül fel, ha az ezen ügy tárgyát képező megállapodás nem alkalmazandó a Nyugat-Szahara területével szomszédos vizekre (lásd: Western Sahara Campaign UK ítélet, 54. és 55. pont). Ezért a Bíróság először a 2006. évi halászati megállapodás és a 2013. évi végrehajtási jegyzőkönyv hatályát értelmezte, és megállapította, hogy e jogi aktusok nem alkalmazandók a Nyugat-Szahara területével szomszédos vizekre. Ebből az okból a Bíróság úgy ítélte meg, hogy a jóváhagyásukról szóló tanácsi határozat érvényessége nem érintett (lásd a Western Sahara Campaign UK ítélet rendelkező részét).

80 Lásd: Western Sahara Campaign UK ítélet, 59. pont.

81 Lásd: Western Sahara Campaign UK ítélet, 61. pont.

82 Lásd: Western Sahara Campaign UK ítélet, 63. pont.

83 Western Sahara Campaign UK ítélet, 58. pont.

Nyugat-Szahara területével szomszédos vizeket; a Marokkói Királyság csak a területével szomszédos vizek felett rendelkezhet szuverenitással vagy joghatósággal, Nyugat-Szahara területe pedig nem tartozik a „Marokkói Királyság területe” fogalomba. [84]

110. Ezt követően a Bíróság megvizsgálta, hogy levonható-e olyan következtetés, hogy az Európai Unió és a Marokkói Királyság a Nyugat-Szahara területével szomszédos vizeket a 2006. évi halászati megállapodásban szereplő „Marokkó Királyság felségterülete […] alá tartozó vizek” és „Marokkói Királyság […] joghatósága alá tartozó vizek” kifejezésbe bele kívánták érteni.

111. A Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy e szándék nem vélelmezhető az alapján, hogy a Marokkói Királyságot esetleg „Nyugat-Szahara […] »de facto adminisztratív hatalmának« vagy az e területet megszálló hatalomnak [tekintik], […] mivel a Marokkói Királyság kategorikusan kizárta, hogy Nyugat-Szahara területét megszálló hatalomnak vagy e terület adminisztratív hatalmának tekintsék”. [85] A Bíróság tehát nem tudta megállapítani, hogy a felek erre irányuló hallgatólagos szándéka fennállt volna. [86]

112. Végezetül a Bíróság azzal érvelt, hogy nem szükséges megvizsgálni, hogy összeegyeztethető lenne-e az Unióra kötelező nemzetközi jogi szabályokkal a Nyugat-Szahara területével szomszédos vizeknek a 2006. évi halászati megállapodás és a 2013. évi végrehajtási jegyzőkönyv hatálya alá vonása, ha a Marokkói Királyságot az igazgatásért felelős vagy megszálló hatalomnak tekintenék, mivel e megállapodás és jegyzőkönyv semmiképpen nem értelmezhető úgy, hogy az a Nyugat-Szahara területével szomszédos vizekre alkalmazandó. [87]

113. A Western Sahara Campaign UK ítéletében a Bíróság nem vizsgálta tovább, hogy a szerződések relatív hatályának elve alapján szükség van-e Nyugat-Szahara népének a „beleegyezésére”, és nem is utalt ennek szükségességére.

2. A kereskedelmi kedvezményekről szóló megállapodásra és a fenntartható halászati partnerségi megállapodásra alkalmazandó releváns jogi keret különbségei

114. A fenntartható halászati partnerségi megállapodás fontos szempontokban különbözik a Bizottság és Tanács kontra Front Polisario ügyben (C-779/21 P és C-799/21 P) benyújtott párhuzamos fellebbezések tárgyát képező megállapodástól.

115. E fellebbezések a Marokkói Királyságból származó árukra biztosított kereskedelmi preferenciáknak a Nyugat-Szahara területéről származó árukra való *kiterjesztéséről* szóló, az Európai Unió és a Marokkói Királyság között létrejött megállapodásra vonatkoznak. [88]

116. A kereskedelmi kedvezményekről szóló, a párhuzamos fellebbezések tárgyát képező megállapodás tehát egy két fél közötti megállapodás alkalmazását egyértelműen kiterjeszti egy harmadik személyre: kifejezetten kiterjeszti az Európai Unió és a Marokkói Királyság közötti

84 Western Sahara Campaign UK ítélet, 67–69. pont.

85 Western Sahara Campaign UK ítélet, 72. pont.

86 Western Sahara Campaign UK ítélet, 70–72. pont.

87 Western Sahara Campaign UK ítélet, 72. pont.

88 Lásd az egyrészről az Európai Közösségek és azok tagállamai, másrészről a Marokkói Királyság közötti társulást létrehozó euromediterrán megállapodás 1. és 4. jegyzőkönyvének módosításáról szóló, az Európai Unió és a Marokkói Királyság között levélváltás formájában létrejött megállapodást (HL 2019. L 34., 4. o.; a továbbiakban: kereskedelmi kedvezményekről szóló megállapodás).

kereskedelem liberalizálásáról szóló 2012. évi megállapodás – amely a Bíróság megállapítása szerint nem vonatkozik Nyugat-Szahara területére – alapján biztosított elbánást a Nyugat-Szahara területéről származó árukra.

117. Ezért a Bizottság és Tanács kontra Front Polisario ügyben (C-779/21 P és C-799/21 P) benyújtott fellebbezések körülményei között két kérdés egyértelmű.

118. Először is, az alkalmazandó jogi keretnek a szerződések relatív hatályát szabályozó jogi keret minősül.

119. Másodszor, a Bíróság által értelmezett kereskedelmi kedvezményekről szóló megállapodás egyértelműen megkülönbözteti Nyugat-Szahara területét, valamint a Marokkói Királyság, illetve az Európai Unió területét.

120. Ezzel szemben ezen előfeltevések nem állják meg helyüket a fenntartható halászati partnerségi megállapodás és a végrehajtási jegyzőkönyv tekintetében.

121. Először is, a fenntartható halászati partnerségi megállapodás nem terjeszti ki Nyugat-Szahara területére a Marokkói Királyság területére a megállapodásban foglaltak szerint alkalmazandó rendszert.

122. Ehelyett a fenntartható halászati partnerségi megállapodás és végrehajtási jegyzőkönyve olyan új jogi keretrendszert alkot, amely teljes egészében felváltja a 2006. évi halászati megállapodást és a 2013. évi végrehajtási jegyzőkönyvet, és amely arra irányul, hogy szabályozza az e megállapodás hatálya alá tartozó „halászati övezettel” kapcsolatos halászati jogokat.

123. E különbség következményeképpen a szerződések relatív hatályának elve nem alkalmazható a fenntartható halászati partnerségi megállapodásra és a végrehajtási jegyzőkönyvre.

124. Másodszor, a fenntartható halászati partnerségi megállapodás és a végrehajtási jegyzőkönyv nem különbözteti meg egyértelműen Nyugat-Szahara területét a Marokkói Királyság területétől.

125. Amint azt a jelen indítvány 31–33. pontjában kifejtem, a fenntartható halászati partnerségi megállapodás és a végrehajtási jegyzőkönyv a „halászati övezetre” vonatkozik, amely területet a földrajzi koordinátái határozzák meg, és amely magában foglalja a Nyugat-Szahara területével szomszédos vizeket.

126. E különbség következtében a jelen ügy tárgyát képező fellebbezések annak vizsgálatára kötelezik az uniós bíróságokat, hogy a fenntartható halászati partnerségi megállapodás, a végrehajtási jegyzőkönyv és a levélváltás megfelel-e a Tanács kontra Front Polisario ítéletből és a Western Sahara Campaign UK ítéletből eredő, az önrendelkezési jogból fakadó azon követelménynek, hogy Nyugat-Szahara területét a Marokkói Királyság területétől elkülönült és önálló területnek kell tekinteni.

3. A Tanács kontra Front Polisario ítéletnek és a Western Sahara Campaign UK ítéletnek a Törvényszék általi alkalmazása

127. A megtámadott ítéletből kitűnik, hogy a Törvényszék a Tanács kontra Front Polisario ítélet 106. pontjára hivatkozva semmisítette meg a vitatott határozatot. [89]

128. A megtámadott ítéletben a Törvényszék e pontot úgy értelmezte, hogy az előírja a Tanács számára Nyugat-Szahara népe „beleegyezésének" beszerzését, és ennek alapján lényegében arra a következtetésre jutott, hogy a Tanács és az EKSZ által folytatott konzultációk nem tekinthetők e kötelezettség teljesítésének. [90]

129. Ennek megfelelően, és a Bizottság és Tanács kontra Front Polisario ügyben (C-779/21 P és C-799/21 P) megtámadott ítéletben kifejtettel lényegében azonos érvelés alapján a Törvényszék megsemmisítette a vitatott határozatot.

130. Úgy vélem, hogy a Törvényszék tévesen jutott erre a következtetésre.

131. A „beleegyezés" követelménye tekintetében, amelyről a Törvényszék megállapította, hogy a jelen ügyben hiányzik, a Bíróság a Tanács kontra Front Polisario ítéletében azt a következtetést vonta le, az a szerződések relatív hatályának elvéből ered.

132. Amint azt azonban a jelen indítvány 123. pontjában kifejtem, a fenntartható halászati partnerségi megállapodás érvényességének a Tanács kontra Front Polisario ítélet és a Western Sahara Campaign UK ítélet alapján történő felülvizsgálatához nem szükséges a szerződések relatív hatálya elvének alkalmazása. [91]

133. E megállapodással a felek nem próbálták meg kiterjeszteni az Európai Unió és a Marokkói Királyság közötti megállapodás tárgyát képező rendszert egy harmadik személy területére.

134. Ehelyett a fenntartható halászati partnerségi megállapodás megkötésére azért került sor, hogy meghatározott földrajzi területen, a „halászati övezetben", amely harmadik személy, Nyugat-Szahara területével szomszédos vizekre is kiterjed, közvetlenül meghatározzák a halászati rendszert.

135. A Tanácsnak így nem kellett beszereznie Nyugat-Szahara népének beleegyezését. [92]

89 A megtámadott ítélet 150., 201–202., 237., 304., 311., 319., 322., 328., 342., 353., 363. és 364. pontja.

90 A megtámadott ítélet 364. pontja.

91 Amint azt azonban a jelen indítvány 118. pontjában is kifejtem, a szerződések relatív hatályának elve a kereskedelmi kedvezményekről szóló megállapodásra azért alkalmazható, mert e megállapodás az Európai Unió és a Marokkói Királyság között fennálló megállapodás alkalmazásának Nyugat-Szahara területére való kiterjesztését célozza. Ez az oka annak, hogy a Bizottság és Tanács kontra Front Polisario ügyre vonatkozó indítványomban megvizsgálom, hogy a Törvényszék hogyan alkalmazta a „beleegyezés" követelményét, és arra a következtetésre jutok, hogy tévesen állapította meg, hogy e beleegyezést Nyugat-Szahara „népe" megadhatja. Amíg a „nép" nem gyakorolta az önrendelkezési jogot, addig nincs olyan törvényes képviselője, aki a nevében beleegyezhet. E jog gyakorlásáig tehát az igazgatásért felelős hatalom feladata, hogy az önkormányzattal nem rendelkező terület népe nevében beleegyezést adjon (lásd e tekintetben: a Bizottság és Tanács kontra Front Polisario ügyre vonatkozó indítványom, 133–134. és 169. pont).

92 Nem zárom azonban ki, hogy a helyi lakossággal folytatott konzultáció az önrendelkezési jogból és a kapcsolódó, az önkormányzattal nem rendelkező terület természeti erőforrásainak használatához való jogból következhet. Lásd például: Torres-Spelliscy, G., „National Resources in Non-Self-Governing Territories", in Boukhars, A. és Rousselier, J. (szerk.), *Perspective on Western Sahara: Myths, Nationalisms and Geopolitics*, Rowman & Littlefield, Lanham, 2013., 235. o. Lásd még: Wrange, P., „Self-Determination, occupation and the authority to exploit natural resources: trajectories from four European judgments on Western Sahara", *Israel Law Review*, 52(1) kötet, 2019., 3–30. o. Mindkét szerző szerint az önkormányzattal nem rendelkező területekkel kapcsolatos jog és a megszálló hatalmak jogait és kötelezettségeit szabályozó jog alkalmazása fenntartja a szóban forgó terület őslakos lakossága számára a természeti erőforrásaik használatához való jogot.

136. Ezért annak megállapítását javaslom a Bíróságnak, hogy a Törvényszék tévesen értelmezte és alkalmazta a Tanács kontra Front Polisario ítélet 106. pontját, mivel a fenntartható halászatról szóló partnerségi megállapodás és a végrehajtási jegyzőkönyv felülvizsgálatához nem kell alkalmazni a szerződések relatív hatályának elvét és a beleegyezésnek az ezen elvből eredő követelményét.

4. A két terület különálló és önálló jellegűként való kezeléséhez fűződő jog tiszteletben tartása

137. A Tanács a vitatott határozatban [93] kifejezi azon szándékát, hogy a Marokkói Királyságot nem Nyugat-Szahara területe szuverén hatalmának, hanem e terület igazgatásáért felelő hatalomnak tekintse.

138. Ugyanez következik a levélváltásból is, [94] amelyben az Európai Unió megismétli azon álláspontját, amely szerint Nyugat-Szahara önkormányzattal nem rendelkező terület, és e terület népét megilleti az önrendelkezési jog.

139. Amint azt a Bizottság és Tanács kontra Front Polisario ügyre vonatkozó indítványomban kifejtem, a Bíróság nem vizsgálhatja felül az arra vonatkozó politikai döntést, hogy Nyugat-Szahara területével az igazgató államán, a Marokkói Királyságon keresztül lépjenek kapcsolatba.

140. Amennyiben azonban az Európai Unió úgy dönt, hogy ilyen módon lép kapcsolatba Nyugat-Szahara területével, a Bíróság számára az alkotmányossági felülvizsgálati kötelezettsége felhatalmazást ad annak ellenőrzésére, hogy a kapcsolatba lépés e módja tiszteletben tartja-e e terület jogállását és népének jogait.

141. A Bíróság által a jelen fellebbezési eljárás keretében végzendő felülvizsgálat szempontjából ez azt jelenti, hogy a Bíróságnak ellenőriznie kell, hogy a Nyugat-Szahara területével a Marokkói Királyságon keresztül történő együttműködésnek az Európai Unió által választott módja tiszteletben tartja-e Nyugat-Szahara népének a Bíróság által a Tanács kontra Front Polisario ítéletben és a Western Sahara Campaign UK ítéletben értelmezett önrendelkezési jogát.

142. Amint azt jelen indítvány 95. pontjában kifejtettem, a Bíróság által ezen ítéletekben adott értelmezés alapján e jog hatálya kiterjed arra a kötelezettségre, hogy Nyugat-Szahara területét a Marokkói Királyság területétől „elkülönült és önálló” területnek kell tekinteni.

143. A fenntartható halászati partnerségi megállapodás nem felel meg ennek a követelménynek.

144. A fenntartható halászati partnerségi megállapodás hatálya nem tartja kellőképpen tiszteletben Nyugat-Szahara területének és a szomszédos vizeknek az „elkülönülő” jellegét.

93 Lásd a vitatott határozat (4) preambulumbekezdését.

94 A fenntartható halászati partnerségi megállapodás részét képező levélváltás uniós levelének 2. pontja a következő nyilatkozatot tartalmazza: „A [fenntartható halászati partnerségi megállapodás] megkötése nem sérti a Felek álláspontjait: – az Európai Unió esetében azt az álláspontot, amely szerint a [fenntartható halászati partnerségi megállapodásban] szereplő, marokkói jogszabályokra és szabályozásokra történő hivatkozások nem befolyásolják az önkormányzattal nem rendelkező nyugat-szaharai terület (amelynek szomszédos vizei a [fenntartható halászati partnerségi megállapodás] 1. cikkének h) pontjában meghatározott halászati övezet részét képezik) jogállásával és az említett terület önrendelkezési jogával kapcsolatban kialakított uniós álláspontot”.

145. Amint azt a jelen indítvány 31–33. pontjában kifejtettem, a fenntartható halászati partnerségi megállapodás hatályát egyetlen „halászati övezetre” való hivatkozással állapították meg, amely a meghatározása szerint lényegében a Marokkói Királysággal és a Nyugat-Szahara területével szomszédos vizek egészére kiterjed.

146. Nemcsak ezen övezet meghatározásából, hanem a vitatott határozatból [95] és a levélváltásból [96] is kitűnik, hogy ezáltal az e megállapodás hatálya alá tartozó terület magában foglalja a Nyugat-Szahara területével szomszédos vizeket.

147. A „halászati övezet” meghatározása azonban nem tesz különbséget a Marokkói Királyság területével szomszédos vizek és a Nyugat-Szahara területével szomszédos vizek között.

148. Ezt a megkülönböztetést nem feltétlenül kell két külön megállapodásba foglalni. Ezt például úgy is el lehetett volna érni, hogy e területek területi határait a földrajzi koordinátákra való hivatkozással kijelölik.

149. Az Európai Unió által a Marokkói Királysággal kötött megállapodásból azonban legalábbis egyértelműen ki kell tűnnie, hogy az Európai Unió halászati jogainak mely része vonatkozik a Marokkói Királysággal szomszédos vizekre, és mely része a Nyugat-Szahara területével szomszédos vizekre.

150. Kizárólag ebben a helyzetben állapítható meg egyértelműen, hogy az Európai Unió a Marokkói Királyságot a saját területe tekintetében szuverén, Nyugat-Szahara területe tekintetében pedig az igazgatásért *(„de facto”)* felelős hatalomnak kívánta tekinteni.

151. A fenti következtetést nem befolyásolja az Európai Uniónak a Nyugat-Szahara területének minősítésére vonatkozó, levélváltásban foglalt politikai álláspontja.

152. Nem zárom ki, hogy bizonyos körülmények között az ilyen típusú nyilatkozatok figyelembevétele egy olyan jogi aktus esetében, amely az Európai Unió harmadik állammal vagy területtel való együttműködéséhez kapcsolódik, a Bíróság következtetését az érvényesség megállapítása felé „billentheti”. [97]

153. Az Európai Unió politikai álláspontjának kifejezése azonban önmagában nem „orvosolhatja” azt, hogy a fenntartható halászati partnerségi megállapodásban és a végrehajtási jegyzőkönyvben Nyugat-Szahara területét nem tekintették a Marokkói Királyság területétől elkülönült és önálló területnek.

154. Ezért a Tanács a fenntartható halászati partnerségi megállapodásnak és a végrehajtási jegyzőkönyvnek a Marokkói Királysággal való megkötésének jóváhagyásával nem tartotta tiszteletben a nyugat-szaharai népnek a Bíróság által a Tanács kontra Front Polisario ítéletben és a Western Sahara Campaign UK ítéletben értelmezett önrendelkezési jogának egy részét.

95 Lásd a vitatott határozat (5) preambulumbekezdését.

96 Lásd a levélváltás részét képező uniós levél 2. pontját.

97 Lásd analógia útján: 2023. január 17-i Spanyolország kontra Bizottság ítélet (C-632/20 P, EU:C:2023:28, 52. pont), amelyben a Bíróság a koszovói nemzeti szabályozó hatóságnak az Európai Elektronikus Hírközlési Szabályozók Testületének munkájában való részvételére vonatkozóan érvelését hasonló, „sérelemmel nem járó” kikötésre való hivatkozással támasztotta alá.

5. A természeti erőforrások használatához való jog tiszteletben tartása

155. Az, hogy a Nyugat-Szahara területével szomszédos vizeket és a Marokkói Királyság területével szomszédos vizeket a fenntartható halászati partnerségi megállapodásban és a végrehajtási jegyzőkönyvben nem tekintették elkülönült és önálló területeknek, a nyugat-szaharai népnek a Nyugat-Szahara területével szomszédos vizek természeti erőforrásainak használatához való jogára nézve is következményekkel jár.

156. Az önrendelkezési jog, amely Nyugat-Szahara területe tekintetében a Marokkói Királysággal fenntartott kapcsolataiban kötelezi az Európai Uniót, magában foglalja Nyugat-Szahara népének a Nyugat-Szahara önkormányzattal nem rendelkező területe, és így szomszédos vizei természeti erőforrásainak használatához való jogát. [98]

157. A Tanács kontra Front Polisario ítéletében és a Western Sahara Campaign UK ítéletében azonban a Bíróság nem vizsgálta az önrendelkezési jognak ezt az aspektusát. Ezért ez az aspektus nem képezheti a jelen fellebbezési eljárás tárgyát.

158. Mindazonáltal az Európai Unió annak biztosítására vonatkozó kötelezettsége, hogy a nyugat-szaharai nép részesüljön a Nyugat-Szahara önkormányzattal nem rendelkező területével szomszédos vizeken halászati lehetőségeket biztosító megállapodás előnyeiből, önmagából az ENSZ Tengerjogi Egyezményben fennálló tagságából következik. [99]

159. E tekintetben megjegyzem, hogy az ENSZ harmadik tengerjogi konferenciája záróokmányának I. mellékletében szereplő, és így az UNCLOS szerves részét képező III. határozat 1. pontjának a) alpontja kimondja, hogy „az olyan terület esetében, amelynek népe nem érte el a teljes függetlenséget vagy az autonómia Egyesült Nemzetek által elismert valamelyik másik rendszerét, [az UNCLOS-ban] hivatkozott jogokra vagy érdekekre vonatkozó rendelkezéseket e terület népének javára kell alkalmazni, jólétének és fejlődésének előmozdítása érdekében”.

160. Ennek megfelelően az Európai Uniónak az ezen egyezménnyel kapcsolatos nemzetközi kötelezettségei alapján a fenntartható halászati partnerségi megállapodást és a végrehajtási jegyzőkönyvet – amennyiben ezen uniós jogi aktusok az említett vizekhez való hozzáférést eredményeznek – a nyugat-szaharai nép javára kell alkalmaznia, jólétének és fejlődésének előmozdítása érdekében. [100]

98 Lásd: a C-779/21. P. és C-799/21. P. sz. Bizottság és Tanács kontra Front Polisario egyesített ügyekre vonatkozó indítványom, 190–192. pont. Lásd még általánosságban: Wrange, P., „Self-Determination, occupation and the authority to exploit natural resources: trajectories from four European judgments on Western Sahara”, *Israel Law Review*, 52(1) kötet, 2019., 3. o. és Kassoti, E., „The Empire Strikes Back: The Council Decision Amending Protocols 1 and 4 to the EU-Morocco Association Agreement’, *European Papers*, 4(1) kötet, 2019., 313–316. o. Hasonlóképpen: New York City Bar Association, „Report on legal issues involved in the Western Sahara dispute: use of natural resources”, Committee on United Nations, 2011, 27–30. o.

99 Az Európai Unió (akkoriban Európai Közösség) 1998-ban hagyta jóvá az Egyesült Nemzetek Tengerjogi Egyezményét (a továbbiakban: UNCLOS). Lásd az Egyesült Nemzetek Szervezete 1982. december 10-i tengerjogi egyezményének és az egyezmény XI. részének végrehajtásáról szóló, 1994. július 28-i megállapodásnak az Európai Közösség általi megkötéséről szóló, 1998. március 23-i 98/392/EK tanácsi határozatot (HL 1998. L 179., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 4. fejezet, 3. kötet, 260. o.).

100 Lásd továbbá e tekintetében az ENSZ jogi ügyekért felelős főtitkárhelyettese, jogtanácsosa által a Biztonsági Tanács elnökének címzett, 2002. január 29-én kelt levél (S/2002/161) 22. pontját. Hasonlóképpen: Kenny, J. K., „Resolution III of the 1982 Convention on the Law of the Sea and the Timor Gap Treaty”, *Washington International Law Review*, 2(1) kötet, 1993., 147. o. (e szerző jelzi, hogy a III. határozat előkészítő dokumentumai rávilágítanak e határozat mögöttes alapelvére: az önkormányzattal nem rendelkező népeknek részesülniük kell saját területük forrásaiból”).

161. A jelen ügyben kétségtelen, hogy a fenntartható halászati partnerségi megállapodás és a végrehajtási jegyzőkönyv előírja az Európai Unió által a Marokkói Királyságnak fizetett pénzügyi ellentételezésből eredő társadalmi-gazdasági előnyök „méltányos földrajzi és társadalmi eloszlásának" követelményét.

162. Amint azonban azt a Törvényszék a megtámadott ítélet 316. pontjában lényegében kifejti, anélkül, hogy e megállapítást a felek érdemben vitatnák, a fenntartható halászati partnerségi megállapodás, a végrehajtási jegyzőkönyv és a levélváltás rendelkezéseiből nem következik, hogy „a pénzügyi hozzájárulás méltányos földrajzi és társadalmi elosztásának elvét Nyugat-Szahara területén és Marokkó területén […] [miként kell] differenciáltan [alkalmazni]".

163. Véleményem szerint annak biztosítása, hogy Nyugat-Szahara népét ne fosszák meg a saját természeti erőforrásai feletti törvényes jogaitól, többek között megköveteli, hogy kizárólag Nyugat-Szahara területének lakossága részesüljön a természeti erőforrásaik kiaknázásából származó bevételekből.

164. Nem zárom ki, hogy az Európai Unió e követelménynek való megfelelésével kapcsolatos bizonytalanságot meg lehetett volna szüntetni oly módon, hogy az uniós intézmények bemutatják azt a „módszert" és/vagy azt az „elosztási kulcsot", amelyet a Marokkói Királyságnak a végrehajtási jegyzőkönyvben előírtak szerint ismertetnie kellett a vegyes bizottság előtt (lásd a jelen indítvány 40. pontját).

165. A bírósági akta azonban e tekintetben nem tartalmaz információkat. [101]

166. Hasonlóképpen – még ilyen módszer és elosztási kulcs hiányában is – lehetséges, hogy a Nyugat-Szahara területével szomszédos vizek hozzáférhetősége és kiaknázása fejében az Európai Unió által fizetett pénzügyi ellentételezés elosztása tekintetében a vegyes bizottság által végzett szigorú felügyeletre vonatkozó elegendő bizonyíték (lásd a jelen indítvány 41. pontját) teljesítetté teszi az Európai Uniónak a Nyugat-Szahara területével szomszédos vizek természeti erőforrásainak fenntartható kiaknázásával kapcsolatos kötelezettségeit. [102]

167. A bírósági akta azonban ismételten nem tartalmaz információkat arra vonatkozóan, hogy e bizottság elvégzett-e bármilyen típusú felülvizsgálatot, és ha igen, hogyan felügyelte a pénzügyi ellentételezés szükséges elosztását.

168. A fentiekben említett okokból úgy vélem, hogy a fenntartható halászati partnerségi megállapodás és a végrehajtási jegyzőkönyv nem felel meg annak a követelménynek, hogy Nyugat-Szahara területét a Marokkói Királyság területétől „elkülönült és önálló" területnek kell tekinteni.

[101] A Tanács dokumentum-nyilvántartásából nem tudtam ezt az információt beszerezni. Az egyetlen nyilvánosan hozzáférhető információ a 2023. évi záróértékelésben található, amely a Bizottság által megrendelt, az ügy iratanyagának részét nem képező jelentés, és amelynek magyarázata szerint úgy tűnik, hogy a vegyes bizottság előtt ismertettek egy elosztási kulcsot, és hogy az ebből eredő elosztás az uniós flotta hozzáféréséért fizetett pénzügyi ellentételezést „a fogás földrajzi eloszlásától" tette függővé (lásd: 2023. évi záróértékelés, 38. o.). E megállapítás alátámasztása érdekében a 2023. évi záróértékelés megállapítja, hogy a hozzáférésből származó bevételek 95%-át és a hozzáférésért fizetett díjak 99%-át Nyugat-Szahara területéhez allokálták (lásd: 38. o.), amit „a vegyes bizottság méltányosnak talált" (lásd: 2023. évi záróértékelés, v. pont., 33. pont). Nem zárom ki, hogy ha az uniós intézmények alátámasztanák ezeket a számadatokat, az eloszlatná a Nyugat-Szahara népe természeti erőforrásainak kiaknázásából eredő ellentételezés megfelelőségével kapcsolatos kételyeimet; mivel azonban e kérdéssel kapcsolatban a Bíróságnak nem áll rendelkezésére további információ és a Bíróság előtt nem zajlottak további viták, nem vonhatok le olyan következtetést, hogy a 2023. évi záróértékelés jelentésében foglalt következtetés megalapozott.

[102] Főszabály szerint egyetértek a Bizottság azon állításával, hogy a 2554. (XXIV) sz. határozatban és a III. határozat 1. pontjának a) alpontjában előírtakkal megegyező eredményre vezető kompromisszumos megfogalmazás elfogadható lehet az Európai Unió azon kötelezettségei tekintetében, hogy tiszteletben kell tartania Nyugat-Szahara népének a természeti erőforrások feletti törvényes jogait.

169. Mivel e kötelezettség a Tanács kontra Front Polisario ítéletből és a Western Sahara Campaign UK ítéletből következik, a Front Polisario első fokon előterjesztett harmadik jogalapját el kell fogadni, és emiatt a vitatott határozatot meg kell semmisíteni.

170. Ezért azt javaslom a Bíróságnak, hogy utasítsa el a Tanács és a Bizottság fellebbezését, és – bár eltérő indokolással – hagyja helyben a megtámadott ítéletet.

IV. Következtetések

171. Az EUMSZ 264. cikk második bekezdése alapján a Bíróság, ha szükségesnek ítéli, megjelöli a szóban forgó jogi aktusnak azokat a konkrét joghatásait, amelyek továbbra is fennmaradnak.

172. Mivel a végrehajtási jegyzőkönyv 2023 júliusában hatályát vesztette, az uniós hajók jelenleg nem folytathatnak halászati tevékenységet a Nyugat-Szahara területével szomszédos vizeken. Ezt a körülményt a tárgyaláson is megerősítették.

173. Mindezek alapján – amint azt a Törvényszék kifejtette – „a [vitatott] határozat azonnali hatállyal történő megsemmisítése súlyos következményekkel járhat az Unió külső tevékenységére nézve, és veszélyeztetheti az Unió által tett és az intézményekre és a tagállamokra nézve kötelező nemzetközi kötelezettségvállalásokat érintő jogbiztonságot”. [103]

174. Ezenfelül nem zárom ki, hogy a vitatott határozat azonnali megsemmisítése súlyos következményekkel járhat nagy számú jóhiszeműen létesített jogviszonyokra nézve.

175. Következésképpen, amennyiben a Bíróság úgy dönt, hogy a következtetésemet követi, azt javaslom, hogy a fenntartható halászati partnerségi megállapodás szükséges módosításai tekintetében a Marokkói Királysággal való megállapodás érdekében a vitatott határozat joghatásait a jelen ügyben hozott ítélet kihirdetésétől számított észszerű, legfeljebb kétéves időtartamra tartsa fenn.

V. Végkövetkeztetés

176. A fentiekre tekintettel javaslom a Bíróságnak, hogy utasítsa el a Tanács és a Bizottság fellebbezését.

[103] A megtámadott ítélet 368. pontja.